

Octombrie 2019, #9

Corul La La Play, 130 de copii, și Ion Lazarenco, înotător în ape deschise, cu ocazia celei de-a 30-a aniversări a Convenției pentru Drepturile Copilului

PA
GI
NA **23**

TINERII TRANSFORMĂ ȚARA

PA
GI
NA **25**

PNUD UNEȘTE: OAMENII,
LOCALITĂȚILE, MALURILE NISTRULUI

PA
GI
NA **27**

MOLDOVA ELECTRO MARATON:
9.000 DE KILOMETRI PARCURȘI ELECTRIC

Cuprins

	Cuvânt de introducere al Coordonatorului Rezident ONU	3
	Moldovenii învață să depășească efectele negative ale pierderii și risipei de alimente	4
	OMS recomandă ședințe sănătoase și durabile	5
	Tinerii lideri din Moldova își asumă angajamente pentru a susține agenda Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare de la Cairo	6
	Tinerii din Transnistria spun „Da!” alimentării sănătoase și activității fizice	8
	Cunoaște femeile care vor să devină vocea persoanelor cu nevoi speciale din Republica Moldova	9
	Armata Națională a R. Moldova creează Asociația Femeilor	10
	Marina Iordachi: „A fi în echipa polițiștilor pe biciclete înseamnă a fi mai aproape de oameni și a lăsa orașul să respire”	11
	Ianoș Petrașcu, regizorul de teatru care abordează problemele sociale altfel	12
	Doi arbori solari ce generează energie verde au fost instalați în capitală	14
	Angajatorii pot primi subvenții pentru angajarea persoanelor cu dizabilități și șomerilor din grupurile vulnerabile	15
	ILO a lansat primul său proiect de Parteneriat Local de Ocupare din Moldova pentru a crea mai multe locuri de muncă în raionul Cahul	16
	Profilul lucrătorilor migranți din R. Moldova în șase țări de destinație	18
	Programul de Țară al UNIDO este lansat în R. Moldova	19
	ONU lansează al patrulea Program de stagiul pentru persoanele din grupurile subreprezentate	20
	Persoanele cu dizabilități au acces sporit la Parlamentul Republicii Moldova	21
	Mai multă lumină pentru copii	22
	Tinerii transformă țara	23
	Chișinăul a semnat Declarația de la Paris	24
	PNUD unește: oamenii, localitățile, malurile Nistrului	25
	O fostă profesoară a dat tuturor o lecție de curaj și a pus pe roate o afacere cu miere	26
	Moldova Electro Maraton: 9.000 de kilometri parcurși electric	27
	Suntem responsabili pentru aerul pe care îl respirăm	28
	30 de kilometri ai păcii și ai drepturilor copilului	29
	Un nou proiect lansat în Moldova va spori activismul civic în rândul tinerilor	30

DRAGI CITITORI,

Sunt mândru că fac parte din familia Organizației Națiunilor Unite în Republica Moldova și, cu această ultimă ediție a revistei Organizației Națiunilor Unite în Moldova, celebrăm parteneriatul dintre Republica Moldova și Organizația Națiunilor Unite (ONU). Acest parteneriat are menirea să contribuie pe termen lung la prioritățile ce țin de protecția drepturilor omului și de dezvoltare, precum și să îmbunătățească condițiile de trai ale tuturor oamenilor din țară.

Multe s-au întâmplat de la începutul anului 2019 și ONU va continua acordarea întregului sprijin necesar Republicii Moldova pe calea sa spre asigurarea unei societăți pașnice, democratice, transparente și incluzive, precum și a unei țări europene prospere. De asemenea, preconizăm consolidarea și continuarea colaborării noastre în realizarea priorităților naționale reflectate în Cadrul de Parteneriat ONU – Republica Moldova pentru Dezvoltare Durabilă 2018-2022, precum și în implementarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, încadrate în Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

Salutăm intenția Republicii Moldova de a-și prezenta Evaluarea Națională Voluntară a progresului realizat în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă în cadrul Forumului Politic la Nivel Înalt privind Dezvoltarea Durabilă din anul 2020. Acesta este un pas constructiv care demonstrează angajamentul Republicii Moldova față de Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

Evaluarea Națională Voluntară va scoate în evidență realizările Republicii Moldova privind implementarea celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă și va oferi o apreciere a modului în care acestea au fost implementate. Suntem convinși că acesta va fi un exercițiu fructuos, dar și o oportunitate excelentă de a împărtăși cele mai bune practici și lecții pentru viitoarele inițiative.

În spiritul principiului „nimeni nu va fi lăsat în urmă”, multe s-au realizat în anul 2019 până în prezent. În iulie, ONU și-a salutat noua generație de tineri profesioniști la lansarea celei de-a patra ediții a unui Program de stagiu pentru persoanele ce aparțin grupurilor sub-reprezentate. În vederea asigurării că ONU este accesibilă tuturor, pentru al patrulea an la rând, în 22 mai, la ONU a fost organizată Ziua Ușilor Deschise. Peste 100 de persoane, în special elevi și studenți, au vizitat Casa ONU și au aflat din prima sursă despre activitatea agențiilor și a proiectelor ONU în R. Moldova. Pe lângă aceasta, în luna iunie, ONU, cu mândrie a participat la ceremonia de lansare a Asociației Femeilor din Armata Națională. Salutăm inițiativa Guvernului de care suntem siguri că va contribui la abilitarea, mobilizarea și eficientizarea conducerii de către femei și a participării acestora la operații militare, și va pune baza unei parități de gen structurale și pe termen lung.

Acestea și multe alte realizări sunt reflectate în prezenta ediție a Revistei Organizației Națiunilor Unite în Moldova. Sperăm că veți avea o lectură plăcută și veți împărtăși aceste istorii cu prietenii și familia Dumneavoastră.

SIMON SPRINGETT,

Coordonator Rezident ONU în Moldova

MOLDOVENII ÎNVAȚĂ SĂ DEPĂȘEASCĂ EFECTELE NEGATIVE ALE PIERDERII ȘI RISIPEI DE ALIMENTE

Roșii cultivate în seră
Foto: ©FAO/Buletin Dorin Goian / FAO

Agriculorii culeg căpsune
Foto: ©FAO/Buletin Dorin Goian / FAO

Risipa de alimente contribuie semnificativ la emisiile de gaz cu efect de seră și la schimbările climatice. Se consumă resurse considerabile, cum ar fi energie și apă, doar pentru a produce alimente care ajung la gunoi.

Însă este afectat nu doar mediul înconjurător. Pierderile și risipa de alimente reduc disponibilitatea alimentelor bogate în micronutrienți, reduc veniturile micilor agricultori – care sunt principalii producători de alimente – și sporesc prețurile la alimente pentru consumatorii urbani. Aceasta îi afectează pe toți, dar mai ales pe cei mai vulnerabili. Această problemă are un impact imens în țările în curs de dezvoltare, precum Republica Moldova.

Din aceste considerente, Organizația Națiunilor Unite pentru Agricultură și Alimentație (FAO) a inițiat implementarea programului "SAVE FOOD", lucrând cu patru țări din regiune, inclusiv R. Moldova, la elaborarea strategiilor naționale pentru reducerea pierderilor și risipei de alimente.

Pentru a înțelege mai bine cauzele și impactul problemei, FAO a evaluat situația pierderilor și risipei de alimente în lanțurile de aprovizionare cu alimente. Experți internaționali recunoscuți au intervievat agricultori, prelucrători și comercianți cu amănuntul, și s-au întrunit cu funcționari de stat, reprezentanți ai sectoarelor public și privat, care activează în domeniul alimentelor și agriculturii, mediul academic și societatea civilă.

Una dintre principalele probleme abordate în țară este lipsa datelor exacte. Deocamdată, nu cunoaștem câte alimente pierdem, câte risipim și care sectoare sunt cele mai vulnerabile. Aspectele semnificative din raport au dezvăluit că pierderile în

horticultură, în mare parte, survin din cauza practicilor agricole, infrastructurii rutiere necorespunzătoare și a echipamentului post-recoltă neperformant, precum și a organizării și cooperării slabe între actorii lanțului valoric.

Volatilitatea climatică, alături de planificarea slabă și accesul limitat la piață constituie o altă cauză majoră a productivității scăzute și a pierderilor mari la recoltare.

Pe lângă aceasta, eforturile de reducere a pierderilor și risipei de alimente la nivelul vânzării cu amănuntul și consumatorilor sunt împiedicate de bariere de politici care împiedică donarea alimentelor organizațiilor caritabile și băncilor de alimente.

Drept rezultat, FAO a întocmit prima versiune a Strategiei naționale privind reducerea pierderilor și risipei de alimente, în conformitate cu strategiile naționale existente în dezvoltarea sectorului agricol securitate alimentară și schimbare climatică. Documentul urmează să fie revizuit de partenerii naționali relevanți și consultat cu publicul. Abordarea transparentă și participativă sunt primele elemente-cheie pentru implementarea cu succes a politicilor privind pierderile și risipa de alimente. Capacitatea necesară va fi dezvoltată printr-o serie de instruirii privind practicile de intervenție post-recoltare și reducerea deșeurilor alimentare, iar bunele practici vor fi distribuite și promovate

printr-o comunitate regională care abordează practici de salvare a resurselor alimentare, creată în cadrul programului. Comunitatea va contribui la colaborarea dintre factorii de decizie pentru a eficientiza eforturile și planurile de intervenție parvenite de la toate părțile interesate. Mai mult, cu sprijinul FAO, R. Moldova va deveni lider în regiune în promovarea unor acțiuni complexe în domeniu.

Merele căzute din pom se descompun pe pământ. Foto: ©IAEA/Louise Potterton / FAO

OMS RECOMANDĂ ȘEDINȚE SĂNĂTOASE ȘI DURABILE

Reuniunile și ședințele sunt o parte fundamentală a activității și culturii locului de muncă. Acestea reprezintă un moment important pentru comunicarea între persoane, stabilirea strategiilor și soluționarea eficientă a problemelor, pot dura ore în șir sau câteva zile la rând și, prin urmare, pot avea impact direct asupra sănătății participanților, dar și asupra mediului. Organizația Mondială a Sănătății (OMS) promovează ședințe sănătoase și durabile, oferind exemple ușor de aplicat despre modul de planificare a unor reuniuni și evenimente mai sănătoase.

Biroul regional pentru Europa al OMS a introdus orientări ce abordează patru tematici: alimentarea (gustări, mâncăruri și băuturi), activitatea fizică, asigurarea unui mediu fără tutun și durabilitatea. Fiecare ședință constituie o oportunitate pentru sensibilizarea participanților, angajaților și a furnizorilor de servicii cu privire la beneficiile unor diete sănătoase și ale activității fizice regulate, precum și ale utilizării unor practici durabile de protecție a mediului.

Prin propriul exemplu, Biroul Regional pentru Europa al OMS încurajează partenerii naționali să introducă un mediu sănătos și durabil în cadrul ședințelor și întâlnirilor pe care le organizează. Dar nu toate reuniunile necesită alimentație. La organizarea unei reuniuni evaluați durata acesteia, timpul zilei și numărul persoanelor care vor participa pentru a decide dacă alimentarea să fie inclusă în cadrul ședinței de lucru. În cazul în care decideți că este necesară servirea mâncărilor, asigurați-vă că se oferă o varietate de opțiuni sănătoase pe tot parcursul evenimentului.

Fruite și legume

- Fructele și legumele proaspete trebuie să constituie baza tuturor gustărilor oferite.
- Fructele și legumele pot fi și principala componentă a aperitivelor, garniturilor și deserturilor. Acordați prioritate fructelor și legumelor proaspete de sezon.
- Evitați fructele conservate, fructele uscate și sucurile de fructe obținute din concentrat, deoarece ele deseori au un conținut mai mare de zahăr și conțin mai puține fibre.

Grăsimi și uleiuri

- Alegeți alimente care conțin surse sănătoase de grăsimi nesaturate, cum ar fi uleiul de măsline, uleiul de floarea soarelui, avocado și nuci. Limitați grăsimile saturate, care, de regulă, se conțin în carnea grasă, unt, uleiul de palmier și cocos, frișcă, brânzeturi, untul topit și untură;

Limitați disponibilitatea băuturilor cu conținut ridicat de zahăr

- Îndepărtați pielea și eliminați excesul de grăsime din carnea roșie și carnea de pasăre.
- Eliminați grăsimile trans evitând alimentele procesate, fast-food-urile, prăjelile, produsele de panificație și margarina. Citiți etichetele și asigurați-vă că printre ingrediente nu sunt enumerate grăsimile trans și uleiurile hidrogenate.

Cereale integrale

- Alegeți alimente pe bază de cereale integrale, cum ar fi ovăzul, orezul nedecorticat și grâul integral în loc de cerealele rafinate, cum ar fi orezul alb și pâinea albă.

Proteine

- Alegeți carne slabă, cum ar fi carnea de pasăre, fără piele, în loc de carnea roșie sau procesată.
- Fructele de mare, iaurturile neîndulcite și ouăle de asemenea sunt o sursă bogată de proteină.
- Asigurați includerea surselor de proteină vegetală, cum ar fi lintea, tofu, nucile, untul de nuci și fasolea, pentru persoanele care nu consumă carne.
- Optați pentru sursele de proteină pregătite la abur, la grătar sau înăbușită, în locul alimentelor prăjite.

Deserturi

- De preferință, serviți fructe tăiate la desert.
- Atunci când se aleg alte opțiuni de desert asigurați-vă că au un conținut redus de grăsimi și zahăr.
- Oferiți pireuri de fructe (smoothies) sau milkshake-uri cu iaurt înghețat, slab în grăsimi.

Zahăr

- Limitați disponibilitatea alimentelor și băuturilor cu conținut ridicat de zahăr liber (de ex. băuturile îndulcite cu zahăr, băuturile din suc și sucurile din concentrate de suc, miere, siropuri, gustările dulci și dulciuri).

Mai multe detalii aici: http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0005/373172/healthy-meetings-eng.pdf

TINERII LIDERI DIN MOLDOVA ÎȘI ASUMĂ ANGAJAMENTE PENTRU A SUSȚINE AGENDA CONFERINȚEI INTERNAȚIONALE PENTRU POPULAȚIE ȘI DEZVOLTARE DE LA CAIRO

30 de tineri lideri, membri ai Consiliilor Locale ale Tinerilor și ai Centrelor de tineret din Republica Moldova, au participat la o sesiune de consultare dedicată celei de-a 25-a aniversări a Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare de la Cairo (CIPD). Aceștia au discutat despre drepturile și oportunitățile tinerilor din ultimii 25 de ani, cu accent pe sănătatea sexuală și reproductivă, și s-au angajat să depună eforturi pentru a face schimbări în comunitățile lor.

Victoria Boțan, o tânără cu dizabilitate locomotorie, care a moderat discuția, a provocat grupul să se gândească la posibilitățile și barierele cu care se confruntă tinerii din grupurile vulnerabile, în special cei cu dizabilități, cei care trăiesc cu HIV ori sunt de altă etnie.

Fiind o persoană cu dizabilități, trebuie să admit că noi încă ne confruntăm cu dificultăți în exercitarea drepturilor noastre. Accesul la serviciile de sănătate, inclusiv sănătatea reproductivă, este un drept fundamental al omului. Însă acest drept ne este adesea îngrădit din cauza infrastructurii slab dezvoltate și a atitudinii negative. Noi trebuie să promovăm demnitatea umană și egalitatea de șanse pentru toți, astfel încât nimeni să nu fie lăsat în urmă”.

VICTORIA BOȚAN,
o tânără cu dizabilitate locomotorie

Victoria Boțan

Tinerii implicați activ în conversații despre drepturile și necesitățile acestora

Tinerii au fost de acord că în ultimii 25 de ani în Moldova s-au produs schimbări pozitive pentru ei, în special în domeniul educației și al sănătății. Cu toate acestea, progresele realizate nu au ajuns la toți tinerii din țară.

Cea mai mare provocare rămâne accesul la informații, educație și servicii de calitate privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive, în parte din cauza tabuurilor și a stereotipurilor din societate.

Problema sarcinilor și a nașterilor în rândul adolescentelor continuă să fie gravă în Moldova. În fiecare an, peste 2.000 de tinere devin mame, iar acest lucru afectează dezvoltarea lor personală și profesională, devenind mai vulnerabile la violență și sărăcie pe viitor.

Sesiunea de consultare a CIPD

Tinerii se angajează să realizeze prevederile Agendei ICPD

„Acest lucru se întâmplă din cauză că tinerilor le este în continuare rușine să vorbească cu părinții și profesorii lor despre sexualitate și sănătatea și drepturile reproductive. Ei obțin aceste informații de pe internet, care nu sunt întotdeauna veridice”.

DUMITRU,
educator de la egal la egal Y-PEER

Ana, angajată la Centrul de tineret din Ungheni a adăugat: „Sarcina la adolescente este rezultatul lipsei de informații, a abuzurilor sexuale și a comportamentelor greșite”, care trebuie abordate în continuare.

Tinerii au fost de acord că au nevoie de acces la o educație pentru sănătate de calitate în școli, în timp ce profesorii trebuie să fie pregătiți să vorbească

deschis despre aceste subiecte. Societatea la fel trebuie să-și schimbe atitudinile, să promoveze egalitatea de gen, să accepte diferențele.

La final, tinerii au fost provocați să se gândească la măsurile pe care le pot întreprinde, individual și în grup, pentru a schimba situația din Moldova și a realiza agenda CIPD.

Ei și-au asumat angajamentul să desfășoare campanii de sensibilizare și advocacy, să promoveze empatia, să se pronunțe public pentru drepturile și necesitățile lor.

Sesiunea de consultare a CIPD a fost organizată în cadrul taberei de vară pentru tineret, susținută de către UNFPA, ca parte a „Fondului comun al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare și UNFPA privind dezvoltarea Centrelor de tineret și consolidarea participării și implicării civice a tinerilor”.

Sesiune de consultare, tabăra de vară pentru tineret

Sesiune de consultare, tabăra de vară pentru tineret

TINERII DIN TRANSNISTRIA SPUN „DA!” ALIMENTĂRII SĂNĂTOASE ȘI ACTIVITĂȚII FIZICE

Elevii de la școala din satul Parcani, Slobozia

Lucrarile elevilor din școlile regiunii transnistrene

Pentru a mobiliza toate școlile și comunitățile să întreprindă acțiuni concrete care să susțină adoptarea unei diete sănătoase și a unui stil de viață activ, Organizația Mondială a Sănătății (OMS), în colaborare cu specialiștii din domeniul sănătății, a introdus în școlile de pe malul stâng al Nistrului lecții interactive. Pentru a promova mesajele despre un stil sănătos de viață, a fost lansat un concurs tematic de desene și postere.

În total, 113 elevi din școlile regiunii transnistrene au participat la concurs, fiind selectate 27 desene pentru a fi expuse public. Scopul expoziției a fost de a promova și susține un mod sănătos de viață în rândul copiilor și adolescenților. Pentru a asigura sustenabilitatea și mobilitatea expoziției, desenele au fost tipărite pe un suport special și vor fi prezentate în toate centrele raionale din regiunea transnistreană.

„Sunt foarte fericită că am avut posibilitatea să particip în cadrul concursului dedicat modului sănătos de viață. Îmi place să desenez și să merg cu bicicleta. Cred că oamenii trebuie să se gândească mai mult la sănătatea lor și la obiceiurile de viață”, a menționat la lansarea expoziției Eugenia Păun, elevă în Grigoriopol.

În cadrul lecțiilor, care au început în 2018, elevii au învățat despre beneficiile activităților fizice; reducerea consumului de grăsimi, sare și zahăr, dar și despre impactul negativ al tutunului și alcoolului asupra sănătății. Aceste activități comune ale OMS și exper-

ților locali în sănătate și educație, au avut drept scop promovarea adoptării unui mod sănătos de viață și abordarea principalilor factori de risc ai bolilor ne-transmisibile.

În cadrul acestei activități au fost elaborate o serie de materiale informaționale cu mesaje scrise într-un limbaj prietenos și accesibil. Setul de materiale conține broșuri pentru elevii din clasele 1-4 și 5-11, semne de carte colorate pe care sunt reprezentate imagini cu mâncare sănătoasă, informații despre cât de important este să bem apă și să fim activi. De asemenea, setul a inclus și un ghid pentru profesori unde li s-a explicat cum să predea aceste informații în cadrul lecțiilor.

„Uniunea Europeană susține generația tânără în aspirațiile sale de a adopta și promova un mod sănătos de viață”, a declarat Fabien Schaeffer, manager de proiecte în cadrul Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova. „În colaborare cu părinții și familiile, putem să realizăm și mai multe în cadrul activităților școlare pentru a atrage atenția tuturor asupra factorilor de risc în sănătate și să ne bucurăm de bunăstare și sănătate la potențial maxim”, a adăugat acesta.

Inițiativa face parte din Programul de susținere și promovare a încrederii, finanțat de Uniunea Europeană și coordonat de OMS, în cadrul activităților de asistență tehnică în domeniul sănătății.

CUNOAȘTE FEMEILE CARE VOR SĂ DEVINĂ VOCEA PERSOANELOR CU NEVOI SPECIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Sunt determinate și știu că prin perseverență pot să influențeze viața politică din localitățile în care trăiesc. Este vorba de 4 dintre participantele Programului de capacitate civică și politică pentru femeile cu dizabilități, care au decis să candideze la alegerile locale din anul 2019.

Adela Postolachi este o lucrătoare medicală, în vârstă de 45 de ani. Deși a suferit un accident care a impus-o să recurgă la scaunul rulant, vrea să devină una dintre persoanele care soluționează problemele localității în care trăiește, Terebna.

Lucrând în sistemul medical, deseori am tangență directă cu viața pacienților, ajutându-i să soluționeze diverse probleme personale, dar și de ordin social. Am înțeles mai apoi că anumite probleme pot fi soluționate doar ocupând o funcție decizională. Astfel, mi-am propus să creez o infrastructură accesibilă la nivel de construcții, vreau ca toate clădirile să aibă instalate rampe de acces și să mă axez pe iluminarea stradală”.

ADELA POSTOLACHI, lucrătoare medicală

A fost încurajată de comunitatea ei și Elena Cernei, o femeie activă din satul Găuzeni, Șoldănești, care spune că vrea să ajute persoanele cu dizabilități să își cunoască mai bine drepturile.

„Persoanele cu dizabilități trebuie încurajate să facă primul pas. Astăzi, dizabilitatea mea a devenit o abilitate. Am fost discriminată foarte mult în baza nevoilor mele speciale, însă am înțeles că trebuie să bat la multe uși pentru a fi o persoană informată.” În ciuda obstacolelor, femeia spune

Adela Postolachi, participantă în cadrul Programului de capacitate civică și politică a femeilor cu dizabilități. Foto: A.O. Motivație

Elena Cernei, participantă în cadrul Programului de capacitate civică și politică a femeilor cu dizabilități. Foto: UN Women Moldova

Oxana Barbu, participantă în cadrul Programului de capacitate civică și politică a femeilor cu dizabilități. Foto: UN Women Moldova

Lilia Puzderi, participantă în cadrul Programului de capacitate civică și politică a femeilor cu dizabilități. Foto: Arhiva personală

Participantele Programului de capacitate civică și politică pentru femeile cu dizabilități. Foto: UN Women Moldova

că nu se va opri din a face ceea ce îi place. Același scop îl au și Oxana Barbu și Lilia Puzderi. Ambele femei, participante ale Programului spun că vor să facă schimbări vizibile.

„Au fost cazuri în care eram întrebată de ce trebuie să candidez, și ce o să fac eu pentru societate? Însă m-am încurajat singură pe mine. Am decis să mă implic pentru că vreau să fac schimbări. Vreau să avem mai multe spații accesibile și să creăm o gunoiste autorizată în localitate”, spune Oxana Barbu, locuitoarea orașului Cimișlia.

Lilia Puzderi are ambiția de a demonstra că persoanele cu nevoi speciale sunt la fel de vocale și se pot manifesta.

„Știu că este nevoie de mine și știu că pot face mai mult. Încerc să arăt societății că persoana cu nevoi speciale este o persoană la fel de motivată ca și restul și că are un scop în viață. Suntem competente să ajutăm societatea, indiferent de locul unde ne aflăm. Dorința mea e să fiu cât mai mult în contact cu cetățenii și să-i ajut pe cei cu nevoi speciale. Când m-am născut, oamenii ca mine erau marginalizați, umiliți, însă acum, cu timpul, cu apariția diferitor programe de instruire, lumea se dezvoltă și se schimbă. Implicarea noastră în diferite activități schimbă lumea”, spune femeia din Borogani, Leova.

Programul de capacitate civică și politică este implementat în perioada Ianuarie - August 2019, de Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova, în parteneriat cu UN Women și finanțat de Suedia.

ARMATA NAȚIONALĂ A R. MOLDOVA CREEAZĂ ASOCIAȚIA FEMEILOR

Eveniment de inaugurare a primei Asociații a Femeilor din cadrul Armatei Naționale a RM

Mariana Grama, prima femeie colonel, membră a Asociației

În 2019, Armata Națională a Republicii Moldova a creat prima Asociație a Femeilor în scopul abilitării femeilor din cadrul forțelor armate. „Suntem siguri că această Asociație va abilita, mobiliza și eficientiza condițiile pentru participarea femeilor în operații militare și va fundamenta calea pentru o paritate de gen pe termen lung”, a declarat Coordonatoarea Rezidentă Interimară a ONU, la acel moment, Rita Columbia, la ceremonia de inaugurare din iunie.

„Aceasta este o oportunitate unică de a susține femeile din cadrul armatei”, a precizat colonelul Mariana Grama, care a jucat un rol esențial la crearea asociației. Având o carieră militară îndelungată, ea speră că această asociație le va asigura femeilor un sistem de sprijin care să includă beneficii sociale ce țin, de exemplu, de combinarea unei cariere militare cu viața de familie. Mai mult, ea speră că rețeaua va ajuta femeile să se integreze mai ușor în sistemul militar, să avanseze în rang și să promoveze femeile în funcții de conducere în cadrul Armatei.

În calitate de prima femeie colonel în R. Moldova, Grama cunoaște bine situația. În prezent, ea este Șefa Departamentului Relații Externe și, deși multe lucruri s-au îmbunătățit din primele zile ale sale în Armată, ea recunoaște că „trebuie să lucrăm și mai mult” pentru a promova și integra principiile și politicile egalității de gen în viața de zi cu zi a Armatei Naționale. „Mai există încă gândirea stereotipă precum că o carieră în armată nu este pentru femei.”

Maiorul Elena Milcenco, în vârstă de 34 de ani, spune că prietenii ei au fost șocați când au aflat despre intențiile sale de a se înrola în Armată. De asemenea, fiind implicată în crearea asociației, ea subliniază că este important nu doar numărul femeilor în Armată, dar și ca acestea să aibă o voce influentă. După părerea ei, participarea femeilor la operațiile militare este crucială, „oferă o perspectivă diferită”, ceea ce este esențial pentru a vedea imaginea de ansamblu. Ea consideră că Asociația reprezintă un pas în direcția corectă.

Elena Milcenco, membră a Asociației

Ceremonia de inaugurare a Asociației

UN Women și PNUD continuă susținerea Ministerului Apărării prin activități de consolidare a capacității și realizarea Planului de Acțiuni al Ministerului întru susținerea Programului Național pentru implementarea Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate a ONU privind femeile, pacea și securitatea.

MARINA IORDACHI: „A FI ÎN ECHIPA POLIȚIȘTILOR PE BICICLETE ÎNSEAMNĂ A FI MAI APROAPE DE OAMENI ȘI A LĂSA ORAȘUL SĂ RESPIRE”

În 2017, cu sprijinul Guvernului Statelor Unite, în Chișinău a fost lansat un serviciu de patrulare pe bicicletă.

„Prin patrularea pe bicicletă, noi promovăm modul sănătos de viață. Pentru noi înseamnă foarte mult să fim alături de cetățeni, să reacționăm prompt la solicitările din parcuri, de exemplu, unde accesul automobilelor de serviciu este mai restricționat. Deplasarea pe bicicletă ne permite să auzim orice foșnet, orice mișcare, orice gălăgie sau o simplă vorbă”, afirmă Marina Iordachi, comandanta plutonului de polițiști pe biciclete din municipiul Chișinău.

Marina recunoaște că, inițial, ideea de a patrula pe bicicletă i se părea „floare la ureche”: „Când prima dată m-a telefonat un superior care mi-a spus că vom patrula pe biciclete, eu am crezut că glumește. După care, au trecut 2-3 luni, au început unele ședințe la care era prezent și instructorul din Statele Unite și deja am înțeles că e ceva serios. [...] Înainte de a începe noi patrularea pe biciclete, credeam că e ușor – merg pe bicicletă și mă duc la patrulare.”

Instruirile de care a beneficiat au venit la pachet cu multe cunoștințe teoretice, dar și abilități practice. Marina a înțeles de ce se plângea înainte de dureri de încheieturi și spate: de la postura incorectă. A învățat să manevreze bicicleta, pe care nu o mai vedea ca pe un accesoriu, ci ca pe o parte organică a sa: „Ceea ce am observat din propria experiență este că bicicleta este parte a corpului, dacă mă mișc eu înapoi trebuie să trag și bicicleta înapoi spre mine, sau dacă fac un pas înainte trebuie să merg și cu ea un pas înainte. E ca un partener de lucru, suntem o echipă.”

Marina, ca și colegii săi care au beneficiat de instruire, știe cum să execute diverse manevre, care păreau cândva imposibile, cum ar fi mersul cu bicicleta pe scări sau deplasarea prin mulțime. Știe să se apere, să asigure securitatea oamenilor și să îi neutralizeze pe cei care încalcă ordinea publică. Toate acestea, în timp ce manevrează bicicleta.

Datorită perseverenței sale, Marina a ajuns comandanta plutonului din Chișinău a polițiștilor pe biciclete. Acum ea e cea care ține cursuri de instruire de la egal la egal pentru colegi din alte orașe din Republica Moldova.

Marina spune că funcția pe care o are implică responsabilitate. În calitate de comandantă, ea trebuie să mențină spiritul de echipă: „Atunci când treci de la poziția de șef la poziția de prieten, colegul e mai predispus să îți spună care sunt problemele, trebuie pe fiecare să îl înțelegi, să intri în situație, și desigur că mă mândresc că sunt polițistă și lidera plutonului de polițiști. Îmi oferă mai multă încredere”.

Ea crede că patrularea pe biciclete îi apropie pe polițiști de comunitatea pe care o deservesc:

Marina Iordachi, comandanta plutonului de polițiști pe biciclete din municipiul Chișinău. Foto: Denis Rusu/PNUD Moldova

Personal, am observat că relația dintre noi și cetățeni s-a schimbat, cetățenii sunt mai deschiși să vorbească cu noi, să ne ceară ajutorul. Au fost cazuri când eram la cursa de ciclism sau fiind în parcuri și patrulând pe temperaturi foarte înalte, se apropiau, ne serveau cu o sticlă de apă, ne întrebau dacă nu am obosit, de câte ore activăm. Erau interesați de activitatea noastră ca polițiști pe bicicletă.”

MARINA IORDACHI,
comandantă pluton de polițiști

Cea mai mare dorință a Marinei este să își procure o bicicletă personală: „Îmi place să promovez modul sănătos de viață, pentru că un polițist trebuie să fie pregătit fizic foarte bine”. Sportul este parte a vieții Marinei, care deține și performanța de campioană la arm-wrestling a Inspectoratului General al Poliției.

Marina și-ar dori ca mai mulți colegi să renunțe la automobile în favoarea bicicletelor: „Desigur că aș veni cu o solicitare către angajații care deja sunt în cadrul poliției și cei care doresc să se angajeze - să încerce această șansă, să facă parte din echipa noastră, din echipa polițiștilor pe biciclete, să promoveze modul sănătos de viață împreună cu noi. Să mai lase un pic automobilele la o parte, să lăsăm orașul un pic să respire și să reducem din atâtea gaze”.

Plutoane de patrulare pe biciclete funcționează din 2019 și în Bălți, Cahul, Cantemir și Leova, fiind create cu sprijinul Guvernului SUA și PNUD, în cadrul proiectului „Suport pentru reforma poliției din Moldova”. Asistența oferită de proiect vine să susțină implementarea conceptului de activitate polițienească comunitară, precum și să sporească nivelul de încredere în poliție.

IANOȘ PETRAȘCU, REGIZORUL DE TEATRU CARE ABORDEAZĂ PROBLEMELE SOCIALE ALTFEL

Cunoscut pentru crearea teatrului M.A.D.E și montarea spectacolelor cu caracter social, Ianoș Petrașcu este regizorul de teatru care abordează problemele sociale altfel.

Parcursul lui Ianoș Petrașcu în lumea artei l-a inițiat de la visul de a deveni artist, până la posibilitatea de a-i învăța și pe alții meseria de regie.

De fapt, de mic copil îmi plăcea tot ce se întâmplă în scenă și, ca și fiecare adolescent sau tânăr, aveam un vis – să devin artist. Profesoara mea, de la cercul dramatic unde am învățat, m-a îndemnat să încerc la facultate la regie. De atunci am început să mă îndrăgostesc (de teatru).

Tot ce se întâmplă în arealul artistic în Republica Moldova ține de teatrul dramatic, dar nu se abordează corporalitatea. Asta m-a pus pe gânduri și am decis împreună cu câțiva colegi să creăm teatrul M.A.D.E, un teatru în care corpul actorului vorbește.

Rolul actorilor în acest tip de teatru nu este unul simplu. Pe lângă faptul că trebuie să poată exprima

Ianoș Petrașcu

Discuții după spectacol, în Rezina

Spectacolul-document „Liberă”, Chișinău

Spectacolul-document „Liberă”, Chișinău

publicului emoțiile, acest lucru trebuie să se întâmple fără ca ei să articuleze vreun cuvânt.

Asta aflăm în sălile de spectacol public de orice confesiune religioasă, ori apartenență politică, din diferite culturi, de pe întreg mapamondul.

După ce am înțeles că teatrul are rolul de a educa, un alt fenomen cu care m-am confruntat a fost o discuție cu niște colegi care mi-au povestit experiențe din copilăria lor, unele plăcute și multe neplăcute. Am vrut să vorbesc despre ce se întâmplă cu noi atunci când suntem mici și ce repercusiuni au aceste acțiuni asupra copiilor și am înțeles că unele lucruri sunt omise sau puțin vorbesc despre ele. Pentru că le este jenă, sau au fost învățați de mici copii că aceasta e rușinos.

Actorii care au jucat pe scenă sunt de fapt dansatori profesioniști. Ei înțelegeau ce înseamnă să fii dansator, dar e altceva când trebuie să intri în pielea unui personaj. Unii dintre ei spuneau „așa am simțit și eu”, „așa ceva am văzut și eu”, „nu vreau să se mai întâmple”.

Documentarea pentru „Liberă” a fost foarte grea pentru că femeilor le era frică să vorbească. M-a bucurat mult că unele din ele erau foarte deschise de

la început. O doamnă a zis „mă bucur foarte mult că măcar bărbații încep să întoarcă privirile spre noi”.

Am observat că atunci când intră în sala de teatru, spectatorii vin cu senzația că sunt iarăși la o lecție, se întreabă „ce au să-mi mai spună?” însă această senzație se schimbă și vedem că publicul empatizează cu actorul/actrița.

Din păcate, nu prea am avut cazuri în care și băieții au spus că se confruntă cu violență. În primul rând, mai ales la noi în Moldova, există un stereotip: dacă o să auzi un bărbat care spune că tot s-a confruntat cu violență, lumea o să îl creadă slab.

Finalizarea turneului trupei M.A.D.E cu spectacolul „Liberă” nu înseamnă și finalizarea discuțiilor despre problemele din societatea în care trăim.

Cred că este posibil să schimbăm perspectiva oamenilor. Am încercat să abordăm problemele care ne dor. În orice spectacol apar alte probleme care scot în evidență și problema violenței. Ne dorim foarte mult să vorbim despre o temă foarte actuală și importantă pentru Republica Moldova, însă una acută, e vorba de solidaritatea interetnică.

Spectacolul-document „Liberă” a fost prezentat în premieră la Chișinău, la 3 decembrie 2018, și s-a încheiat la 8 mai 2019, la Rezina. Piesa a fost produsă de teatrul M.A.D.E (Mișcare, Artă, Dans și Emoție), în parteneriat cu A.O. „Vesta”, UN Women Moldova și a fost finanțată de Suedia.

DOI ARBORI SOLARI CE GENEREAZĂ ENERGIE VERDE AU FOST INSTALAȚI ÎN CAPITALĂ

Arborii solari din Chișinău. Foto: PNUD Moldova

Doi arbori solari ce generează energie electrică fotovoltaică au fost instalați în capitală. Chișinăuienii își pot încărca gratis telefoanele mobile, calculatoarele, bicicletele electrice; au acces la internet și se pot recrea la tulpina acestor copaci. Serile, copacii iluminează decorativ perimetrul datorită energiei acumulate ziua de la soare. Arborii solari sunt supravegheați video non-stop. Inițiativa aparține Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și este realizată în parteneriat cu Primăria mun. Chișinău.

Instalarea arborilor solari este finanțată de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, prin intermediul Facilității Globale de Inovare, în cadrul unui proiect regional ce cuprinde capitalele Serbiei, Tadjikistanului, Georgiei și Republicii Moldova. Ne bucurăm să aducem inovația în Chișinău.

ALEXANDRU ROTARU,
managerul Proiectului „Orașe Verzi Durabile”

Primăria municipiului Chișinău este parteneră a inițiativei, ea asigurând amenajarea spațiului aferent arborilor, inclusiv pavarea terenului. Arborii solari sunt instalați pe bulevardele Grigore Vieru și Mircea cel Bătrân. Locațiile au fost propuse și validate de chișinăuieni, în urma câtorva etape de selecție, fiind

ulterior aprobate de Primăria mun. Chișinău. Locuitorii capitalei au fost invitați să propună idei de design al spațiului aferent arborilor solari. „Sunt foarte bucuroasă că tehnologiile inovative ajung în sectorul Ciocana, cel mai tânăr sector din oraș și, respectiv, deschis inovațiilor. Îmi doresc să creez o alee a inovațiilor în sectorul pe care îl administrez”, susține Sinilga Școlnic, pretora sectorului Ciocana.

Designul arborelui solar poate deveni model de tehnologie ecologică. Plasarea verticală și în cascade a frunzelor fotovoltaice reduce din suprafața de teren necesară instalării panourilor fotovoltaice în forma lor clasică.

„Deși Chișinăul are probleme de infrastructură și servicii de soluționat, aceasta nu înseamnă că trebuie să oprim inovațiile în oraș. Arborii solari nu au doar rol de mobilier urban frumos. Ei fac viața oamenilor mai confortabilă și, nu în ultimul rând, promovează tehnologiile prietenoase mediului”, afirmă Nicolae Balaur, ex-pretor al sectorului Rîșcani.

Inițiativa este finanțată de Facilitatea Globală de Inovare, co-finanțată de Primăria municipiului Chișinău și implementată de laboratoarele inovaționale ale Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare: Green City Lab și MiLab. Conexiunea Wi-Fi este oferită de Starnet, iar supravegherea video este asigurată de Orașul Protejat.

ANGAJATORII POT PRIMI SUBVENȚII PENTRU ANGAJAREA PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI ȘI ȘOMERILOR DIN GRUPURILE VULNERABILE

Două programe de facilitare a ocupării șomerilor care necesită suport suplimentar pentru integrarea în câmpul muncii au fost lansate în luna iulie 2019 de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS) și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), cu asistența proiectului "Promovarea ocupării tinerilor" al Organizației Internaționale a Muncii (ILO). Cele două programe vor fi implementate pe parcursul a șase luni cu titlu de proiect-pilot și prevăd subvenționarea locurilor de muncă pentru persoanele social-vulnerabile și subvenționarea angajatorilor pentru crearea sau adaptarea unui loc de muncă pentru persoanele cu dizabilități. Beneficiarii programelor vor fi 135 de persoane cu vârsta cuprinsă între 18 și 35 de ani, din categoriile supuse riscului de excludere socială, inclusiv persoane cu dizabilități din rândul șomerilor înregistrați la ANOFM.

/// Aceste două măsuri active se înscriu în șirul acțiunilor planificate în noua lege a ocupării forței de muncă și asigurării de șomaj și în Strategia Națională pentru Ocupare a Forței de Muncă pentru anii 2017-2021 și au drept scop reintegrarea persoanelor din categoriile supuse riscului de excludere socială, promovarea angajării persoanelor cu dizabilități, care în prezent rămân practic în afara pieței muncii, precum și consolidarea colaborării dintre angajatori și ANOFM".

ALA NEMERENCO,
ministra Sănătății, Muncii și Protecției Sociale

Potrivit Raisei Dogaru, directoarea ANOFM, instituția va lua în considerare cererea și oferta forței de muncă, domeniile cu un deficit acut al forței de muncă și va selecta agenții economici și persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă care vor fi incluse în aceste două programe. În cazul primului program, agenții economici care vor angaja șomeri

din grupurile vulnerabile, vor beneficia de subvenții lunare în sumă egală cu 30% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent, în decurs de șase luni, pentru fiecare șomer angajat.

Acest program se referă la următoarele categorii de șomeri: persoanele eliberate din locurile de detenție, victimele traficului de ființe umane, persoanele care luptă cu consumul de substanțe, victimele violenței în familie și alte categorii vulnerabile. Subvenția se va acorda în scopul compensării parțiale a salariului șomerului angajat.

În cazul celui de-al doilea program de subvenționare, angajatorii care vor crea sau adapta un loc de muncă pentru persoanele cu dizabilități vor beneficia de compensarea a 50% din costurile necesare creării sau adaptării locului de muncă, iar mărimea subvenției nu va depăși cuantumul a 10 salarii medii lunare pe economie pentru anul precedent pentru fiecare loc de muncă creat sau adaptat.

Ludmila Iachim, directoarea executivă a Asociației "Motivație", a menționat că deși în R. Moldova există mai multe legi care garantează dreptul persoanelor cu nevoi speciale la piața locurilor de muncă, majoritatea antreprenorilor evită angajarea lor. "Sperăm că aceste programe vor stimula integrarea persoanelor cu dizabilități în câmpul muncii și vor distruge stereotipurile potrivit cărora toate persoanele cu nevoi speciale sunt neputincioase. Deseori, ei se dovedesc a fi buni profesioniști și angajați talentați și responsabili", a mai spus Ludmila Iachim.

Programele pilot vor fi realizate cu suportul financiar și metodologic al ILO, în cadrul proiectului „Promovarea ocupării tinerilor”. Coordonatoarea proiectului, Violeta Vrabie, a declarat că aceste programe sunt doar câteva dintre acțiunile susținute de ILO în R. Moldova pentru a genera mai multe locuri de muncă decente pentru populația țării, în special pentru tinerii din grupurile vulnerabile. ILO a oferit 150 mii dolari pentru pilotarea celor două programe de subvenționare.

Ludmila Iachim: Aceste programe vor stimula integrarea persoanelor cu dizabilități în câmpul muncii.

Aproximativ 135 de persoane vor beneficia de programele de subvenționare.

ILO A LANSAT PRIMUL SĂU PROIECT DE PARTENERIAT LOCAL DE OCUPARE DIN MOLDOVA PENTRU A CREA MAI MULTE LOCURI DE MUNCĂ ÎN RAIONUL CAHUL

Producători de miere din raionul Cahul

Meșter popular din raionul Cahul

Locuri de muncă decente pentru tinerii expuși excluderii sociale, noi oportunități de dezvoltare a afacerilor, posibilități de instruire a șomerilor la locul de muncă și facilitarea asocierii grupurilor de producători. Acestea sunt doar câteva dintre beneficiile de care se vor bucura locuitorii raionului Cahul odată cu implementarea Parteneriatului Local de Ocupare (LEP). Parteneriatul reprezintă o inițiativă a Organizației Internaționale a Muncii (ILO) și va fi implementat pentru prima dată în Republica Moldova în cadrul proiectului „Promovarea ocupării tinerilor”.

Inițiativa a fost lansată în aprilie 2019, în orașul Cahul, de către ILO în colaborare cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Confederația Națională a Patronatului, Confederația Națională a Sindicatelor, Consiliul Raional Cahul și partenerii locali.

Parteneriatul Local de Ocupare (LEP) a forței de muncă este un model inovator creat de Uniunea Europeană, bazat pe o planificare „negociată”, prin intermediul căruia, actorii locali interesați, care se confruntă cu provocările pieței muncii din comunitatea lor, creează parteneriate pentru identificarea soluțiilor adaptate la circumstanțele locale.

LEP-ul din raionul Cahul este conceput și implementat sub egida Comisiei Teritoriale pentru Consultări și Negocieri Colective (CTCNC) - o platformă de Dialog Social care reunește reprezentanți ai autorităților publice locale și ai asociațiilor sindicale și patronale

Meșter popular din raionul Cahul

de nivel local. Această platformă acționează ca un catalizator pentru părțile interesate de piața forței de muncă, pentru identificarea principalelor provocări de pe piața muncii și sugerează acțiuni concrete pentru eliminarea obstacolelor în calea creării locurilor de muncă și tranziției spre formalizare.

Vlad Cășuneanu, președintele CTCNC, a declarat că oportunitățile reduse de dezvoltare economică și de angajare în mediul rural, migrația masivă și sărăcia au condus la apariția mai multor probleme pe piața muncii din raionul Cahul. „Comisia Teritorială pentru Consultări și Negocieri Colective a facilitat elaborarea LEP Cahul prin mobilizarea partenerilor relevanți în vederea realizării obiectivelor comune de ocupare a forței de muncă la nivel raional. Prin intermediul acestui parteneriat vom crea condiții mai bune de dezvoltare social-economică a raionului, cu impact semnificativ asupra ocupării și formalizării forței de muncă”, a mai spus Vlad Cășuneanu.

Producătoare locală din raionul Cahul

Parteneriatul Local de Ocupare prevede crearea și formalizarea a peste 260 de locuri de muncă și lansarea a 106 afaceri în apicultură, industria creativă și meșteșugărit. Aproximativ 670 persoane din raionul Cahul, inclusiv persoanele cu risc de excludere socială, vor beneficia direct de oportunitățile oferite de proiect și aproximativ 1000 de persoane din comunitate vor deveni beneficiari indirecti”.

VIOLETA VRABIE,
coordonatoarea proiectului ILO „Promovarea ocupării tinerilor”.

Producătorii locali, apicultorii și meșterii populari, care au participat la expoziția organizată în cadrul conferinței în calitate de beneficiari direcți ai LEP, au salutat această inițiativă. Dumitru Zaporozjan, meșter popular din raionul Cahul, a menționat: „Cu ajutorul acestui Parteneriat vom găsi noi piețe de desfacere și vom putea diversifica gama de produse în corespundere cu necesitățile și așteptările clienților”.

Implementarea LEP Cahul prevede implicarea a aproximativ 20 de parteneri publici și privați de nivel național și local, inclusiv organizații neguvernamentale, instituții financiare, instituții de învățământ, agenția de ocupare a forței de muncă, asociații de producători, întreprinderi și investitori. Costul total al LEP este de 403 mii 771 dolari SUA, dintre care 183 mii 912 dolari SUA reprezintă contribuția din partea ILO și 15 mii 400 dolari SUA – cea a actorilor locali.

Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM) va contribui cu 204 mii 459 dolari SUA, prin scheme de granturi, pentru dezvoltarea afacerilor și crearea întreprinderilor de către tinerii din medii social-vulnerabile.

PROFILUL LUCRĂTORILOR MIGRANȚI DIN R. MOLDOVA ÎN ȘASE ȚĂRI DE DESTINAȚIE

Lucrătorii migranți din R. Moldova care lucrează în Polonia, Germania, Regatul Unit, Franța, Israel și Spania au fost selectați ca grupuri-țintă pentru cercetarea efectuată recent de o echipă de sociologi din cadrul Proiectului PNUD, Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL), finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, implementat de Organizația Internațională pentru Migrație (OIM).

Stabilirea profilurilor migranților din R. Moldova implicați în procese de migrație temporară a forței de muncă sau în migrația circulară, reprezintă un pionierat și o cercetare complexă a lucrătorilor migranți, informații care vor putea fi utilizate ulterior la elaborarea politicilor. Cercetarea actuală susține eforturile partenerilor naționali de îmbunătățire a cadrului de politici în domeniul migrației circulare, inclusiv reglementarea eficientă a agențiilor de recrutare private care facilitează angajarea lucrătorilor migranți peste hotare, în vederea asigurării aplicării legislației naționale și protecția drepturilor lucrătorilor migranți – femei și bărbați – din R. Moldova, la toate etapele migrației.

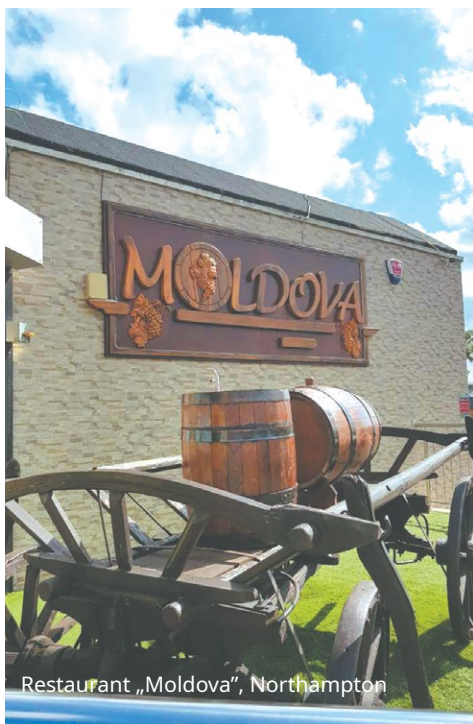
Cercetarea aprofundată are drept scop definirea clară a profilului demografic și socio-economic al lucrătorilor migranți din R. Moldova, înțelegerea experienței acestora, a motivației, necesităților și problemelor cu care se confruntă, recunoașterea și utilizarea calificărilor și competențelor formale și neformale, a planurilor de mai departe, precum și identificarea factorilor determinanți și a stimulentei posibile pentru revenire și reintegrare.

Ședință de lucru cu managerii echipei Cornelius Ltd

Datele se colectează prin intermediul chestionarelor de anchetă și al discuțiilor în cadrul grupurilor tematice cu lucrători migranți din R. Moldova, precum și prin interviuri specializate cu funcționari din cadrul instituțiilor din R. Moldova, agențiilor de recrutare private, grupurilor diasporei și activiștilor, agențiilor străine de ocupare a forței de muncă din cele șase țări de destinație, precum și cu experții organizațiilor naționale și internaționale relevante.

Se preconizează că rezultatele cercetărilor, inclusiv concluziile și recomandările orientate spre politici vor fi disponibile pe parcursul lunii decembrie 2019.

Restaurant „Moldova”, Northampton

Interviuearea migranților pe un șantier, Canteen

Migranți moldoveni pe șantier

Eveniment de lansare a Programului de țară UNIDO

Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (UNIDO) și Guvernul R. Moldova au lansat un Program de Țară (PȚ), care include perioada 2019–2023, în vederea accelerării dezvoltării industriale incluzive și durabile. Stabilind viziunea strategică pentru implicare și parteneriat dintre cele două părți, PȚ va contribui la stimularea creșterii economice prin intermediul promovării industriei competitive, bazate pe cunoștințe și pe utilizarea eficientă a resurselor.

„PȚ al UNIDO va servi la dezvoltarea relațiilor de angajament și parteneriat pentru dezvoltarea industrială durabilă”, a afirmat Iulia Costin, Secretar General de Stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii R. Moldova. „PȚ se axează pe asigurarea unei contribuții de durată la eforturile, acțiunile și prioritățile identificate de Guvernul R. Moldova în procesul de asigurare a unei economii durabile și implementarea politicilor de stat.”

„PȚ va ajuta R. Moldova să-și sporească productivitatea industrială, va stimula antreprenoriatul și va încuraja cunoștințele și inovațiile. Pentru ca Programul să poată contribui la schimbarea prevăzută și la producerea unui impact pe scară largă în beneficiul R. Moldova și al poporului său, noi abia așteptăm să mobilizăm fonduri și să stimulăm parteneriate dinamice cu diverși parteneri

de dezvoltare și părți interesate”, a declarat Ofițerul de Programe al UNIDO, Solomiya Omelyan.

Programul va oferi asistență tehnică oportună pentru dezvoltarea industrială incluzivă și durabilă, ceea ce va complementa în mod cuprinzător sprijinul acordat în prezent de ONU în țară. Suntem siguri că programul de cinci ani al UNIDO va sprijini Guvernul în abordarea celor mai pertinente provocări pentru cetățenii moldoveni, inclusiv nivelul persistent al șomajului și migrația la scară largă.”

DIMA AL-KHATIB,
Coordonatoare Rezidentă Interimară ONU,
la momentul lansării programului.

Prin intermediul cooperării tehnice, PȚ va contribui la sporirea competitivității industriale, a accesului pe piețe și la promovarea investițiilor, și va promova angajarea în muncă productivă pentru comunitățile rurale și dezvoltarea antreprenoriatului, precum și gestionarea durabilă energetică și a mediului.

Evenimentul de lansare din 14 mai a adunat peste 80 de participanți, inclusiv reprezentanți ai Guvernului, ONU, ai donatorilor bilaterali și multilaterali, precum și ai asociațiilor antreprenoriale.

ONU LANSEAZĂ AL PATRULEA PROGRAM DE STAGIU PENTRU PERSOANELE DIN GRUPURILE SUBREPREZENTATE

Participanți la evenimentul de lansare a stagiului

Participanț la evenimentul de lansare a stagiului

Olesea Perean, coordonatoare națională, Oficiul ONU pentru Drepturile Omului

În luna iulie, Organizația Națiunilor Unite (ONU) a salutat noua generație a stagiilor diversității în cadrul lansării celei de-a patra ediții a Programului de stagiul pentru persoanele ce aparțin grupurilor subreprezentate.

„Fiind casnică de ceva timp, sunt entuziasmată să mă implic, să cunosc persoane interesante și să-i asist pe alții, urmându-mi propria cale”, afirmă Eugenia, una dintre stagiarii care vor participa la cel de-al patrulea program cu o durată de 6 luni.

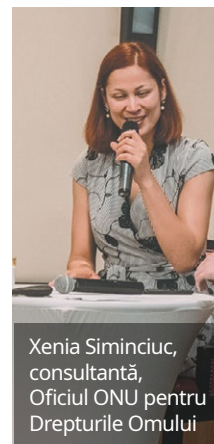
Din 2016, când inițiativa a fost lansată, 37 de persoane ce aparțin grupurilor subreprezentate, inclusiv persoane cu dizabilități, persoane aparținând minorităților etno-lingvistice și religioase, persoane care trăiesc cu HIV/SIDA, au aderat la echipa ONU în calitate de interni.

Scopul este abilitarea stagiilor ONU de a se încadra pe piața muncii, dar și să facă familia ONU din R. Moldova mai diversă și mai incluzivă. Drept rezultat, astăzi, peste 20 de foști stagiari sunt angajați în diverse instituții publice și private, și în cadrul organizațiilor societății civile, iar Casa ONU oferă unul din cele mai prietenoase medii pentru persoanele cu diverse tipuri de dizabilități.

Ambiția acestui angajament este de a lupta împotriva stigmatizării și discriminării, de a încuraja mai mulți actori din cadrul ONG-urilor, autorităților publice, societăților comerciale, instituțiilor de presă și altor organizații să-și consolideze eforturile privind diversitatea și să se angajeze public să contribuie la o societate mai incluzivă și egală pentru toți.

Participanți la evenimentul de lansare a stagiului

Xenia Siminciuc, consultantă, Oficiul ONU pentru Drepturile Omului

Stagiară

Programul face parte din angajamentul general al ONU de a promova diversitatea și drepturile egale pentru fiecare.

Denumirea ghidului

Persoană cu dizabilitate de vâz testează Ghidul Parlamentului în limbajul Braille

Testarea primului material informativ tipărit în format ușor de citit, ușor de înțeles pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și de învățare. Sursa: Parlamentul Republicii Moldova

Accesibilitatea infrastructurii instituțiilor publice și a informațiilor oferite este una din condițiile pentru ca persoanele cu dizabilități să aibă oportunități egale de implicare în activitățile de dezvoltare și participare civică.

Asigurarea accesibilității infrastructurii fizice și informaționale constituie una din prioritățile Oficiului ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR), dar și a Organizației Națiunilor Unite din Moldova (ONU Moldova).

Astfel, pentru prima dată în Republica Moldova, cu suportul și ghidarea OHCHR, persoanele cu dizabilități senzoriale (de vâz, auz), fizice și intelectuale, s-au implicat în testarea și evaluarea gradului de accesibilitate a infrastructurii fizice și informaționale a Parlamentului Republicii Moldova.

Pentru a evalua accesibilitatea clădirii Parlamentului, un grup de evaluare, constituit din 6 persoane cu diferite tipuri de dizabilități (fizică, de vâz, auz), a întreprins o vizită de studiu (User Safari - vizită care are scopul de a evalua gradul de accesibilitate) în cadrul instituției. Ca rezultat, au fost oferite recomandări privind măsurile pe care trebuie să le întreprindă Parlamentul pentru ca infrastructura și clădirea să fie accesibile tuturor persoanelor, indiferent de tipul dizabilității.

În același timp, pentru a asigura accesul persoanelor cu dizabilități de vâz și intelectuale la informația publică privind activitatea Parlamentului, pentru prima dată, la sugestia și cu suportul OHCHR, Ghidul Parlamentului Republicii Moldova a fost editat în limbajul Braille și în formatul „ușor de citit, ușor de înțeles”.

Versiunea „ușor de citit, ușor de înțeles” a Ghidului a fost testată cu un grup de circa 70 persoane cu dificultăți de învățare și dizabilități intelectuale din cinci centre sociale pentru persoane cu dizabilități din întreaga țară.

„Apreciam eforturile Parlamentului Republicii Moldova de a deveni mai incluziv și accesibil din punct de vedere arhitectural și informațional pentru persoanele cu dizabilități. Ne bucurăm de faptul că îi putem susține în acest proces. Îndemnăm toți partenerii și instituțiile publice să întreprindă acțiuni pentru a fi mai accesibili pentru toate persoanele, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități”.

OLESEA PEREAN,
Coordonatoare Națională în domeniul
Drepturilor Omului, OHCHR

MAI MULTĂ LUMINĂ PENTRU COPII

Pentru prima oară, la Chișinău a fost inaugurată o expoziție de 60 de fotografii artistice, făcute de copiii care își execută sentința la Penitenciarul din Goian. Într-un laborator special creat la Penitenciarul din Goian, 12 băieți cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani, cu ajutorul experților, au descoperit magia artei fotografice. Copiii au practicat arta fotografiei în formula sa clasică: film și laborator foto pentru dezvoltare.

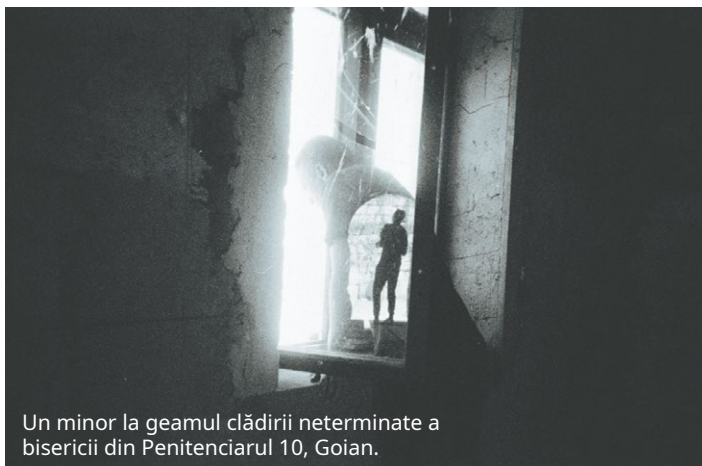
„Am fost fascinat de fotografia clasică pe peliculă. E ca o magie! Acasă aveam o cutie de pantofi cu fotografii vechi ale unor rude îndepărtate. Bărbați cu mustață și în haine militare, copii în uniforme școlare, un preot cu o cruce mare la gât. Vreau să le văd din nou. Cu alți ochi, cu ochii unui fotograf profesionist”, afirmă unul dintre tinerii fotografi.

Reintegrarea socială prin artă este un răspuns mai puțin tradițional la necesitatea educării copiilor aflați în detenție, oferind o soluție alternativă sigură la excluderea socială și izolarea acestora.

„Într-o perioadă în care milioane de tineri din toată lumea celebrează progresele conexiunii globale, acești copii nu trebuie să rămână invizibili și muți. Chiar dacă spațiul lor fizic s-a micșorat, anul trecut orizontul li s-a lărgit grație conectării lor cu lumea prin intermediul unei camere obscure de fotografie.”

DESIREE JONGSMA,
Reprezentată de Țară UNICEF
în Republica Moldova.

Expoziția de fotografii a demonstrat avantajul abordărilor creative în educația și reintegrarea socială a tinerilor aflați în detenție.

Un minor la geamul clădirii neterminată a bisericii din Penitenciarul 10, Goian.

Un deținut minor la ora de fotografie clasică în Penitenciar.

Lucrările copiilor din penitenciarul de la Goian

„Fotografia nu doar arată faptele – ea conține istorioare, trezește sentimente și împărtășește emoțiile fotografului când acesta apasă pe butonul diafragmei. Artele vizuale, în special fotografia, oferă un nou sens vieții și alimentează speranța. Este o modalitate nouă, simplă și eficientă pentru ca copiii deținuți să se simtă parte din societate”, susține Doina Dumbrăveanu-Munteanu, directoarea Asociației pentru Fotografia Documentară „A-DOF”.

Băieții de la Penitenciarul Goian au mai beneficiat și de 25 de sesiuni de instruire interactivă în artele vizuale și fotografie.

„Nu știam că un mănunchi de raze de lumină în contrast cu umbrele simple ale obiectelor poate exprima atât de multe sentimente”, spune unul dintre băieți. „Încerc să studiez acest fenomen simplu și observ atât de multe lucruri neobișnuite: trecerea timpului, schimbarea stărilor mele. Odată mi s-a părut că aș putea chiar scrie o poezie despre toate acestea, dar mi-a fost jenă de ceilalți... Aici n-ar trebui să fi sentimental.”

Copiii au lucrat în condiții sub nivelul minim al unui studio clasic de fotografie. Ei au folosit aparate de fotografiat necostisitoare, de unică folosință, încărcate cu peliculă de 35 de mm, cu posibilități foarte mici de manevrare tehnică, pentru a-și documenta viața, a-și exprima îngrijorările și emoțiile.

TINERII TRANSFORMĂ ȚARA

Fotografie de grup la Forumul Național al Tineretului de Ziua Internațională a Tineretului

De Ziua Internațională a Tineretului, Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM), cu susținerea Guvernului Republicii Moldova și a UNICEF Moldova, a organizat un Forum Național al Tineretului. La eveniment au participat circa 90 de tineri.

// Modul în care tinerii se vor implica și vor participa le va determina viața pe mulți ani înaintea. Deci, este foarte important să ne consolidăm eforturile pentru a obține rezultatele dorite”.

MAIA SANDU,
Prim-Ministra Republicii Moldova

Scopul Forumului a fost stabilirea unui dialog între tineri și Guvern.

Valeriu Drăgălin, Președintele CNTM, a afirmat că: „Autoritățile trebuie să înțeleagă că tinerii sunt resursa pe care o pot folosi cu eficiență. Pe de altă parte, tinerii trebuie să fie conștienți că fiecare dintre ei este valoros și trebuie să participe în viața publică”.

Secretarul de Stat în domeniul tineretului și sportului, Adrian Băluțel, de la Ministerul Educației, Culturii și Științei, a declarat că „Ministerul are un rol important în coordonarea politicilor pentru tineret la nivel guvernamental și în comunicarea continuă cu tinerii”. De asemenea, a menționat: „Dorim să accelerăm colaborarea cu organizațiile de tineret. Ele reprezintă vocea tinerilor și soluțiile propuse de participanți cu privire la problemele cu care se confruntă”.

„Tinerii pot fi curajoși și descurcăreți. Strategia ONU pentru Tineret 2030, dar și parteneriatul global Generation Unlimited, precizează că dezvoltarea și implicarea tinerilor sunt aspecte transversale în Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă”, a susținut Margarita Tileva, reprezentantă adjunctă a UNICEF Moldova. Ea a constatat că

Tineri din toată țara și-au asumat angajamentul să se implice în transformarea țării pentru o educație de calitate, aptitudini relevante pentru angajare în câmpul muncii, participare civică și politică

recomandările tinerilor sunt foarte practice și a remarcat că o prezență atât de mare din partea Guvernului este semn de angajament al acestuia de a continua dialogul și de a colabora cu tinerii.

În timpul activității de grup, participanții au identificat probleme și recomandări cu privire la tematicile discutate, care ulterior au fost prezentate, în cadrul discuțiilor, reprezentanților ministerelor. În continuare, lista deplină a recomandărilor va fi distribuită și altor decidenți relevanți, și va fi publicată.

Forumul din Ziua Internațională a Tineretului s-a dovedit a fi un angajament promițător din partea Guvernului de colaborare cu tinerii. Acesta a constituit un pas înainte spre încurajarea participării semnificative a tineretului și avansării spre un viitor durabil.

Inițiativa este în conformitate cu Strategia de Tineret a Națiunilor Unite, lansată în cadrul celei de-a 73-a sesiuni a Adunării Generale din anul trecut, care vine să consolideze și să sporească angajamentele la nivel global, regional și național de a satisface necesitățile tinerilor, a-i ajuta să-și realizeze drepturile, precum și de a le recunoaște contribuțiile pozitive în calitate de agenți ai schimbării.

CHIȘINĂUL A SEMNAT DECLARAȚIA DE LA PARIS

Ruslan Codreanu, Primarul interimar al Chișinăului, a semnat la 31 mai Declarația de la Paris privind eliminarea epidemiei SIDA. Acesta s-a angajat să atingă țintele 90-90-90 către 2020, adică 90% dintre toate persoanele care trăiesc cu HIV își cunosc statutul, 90% dintre persoanele care își cunosc statutul sunt înrolate în tratament și 90% dintre persoanele în tratament au încărcătura virală suprimată.

„Atingerea țintelor 90-90-90 va fi dificilă, dar nu este prea târziu de operat schimbările necesare pentru a face viața și sănătatea oamenilor mai bună. Astăzi, autoritățile municipale se angajează să crească semnificativ acoperirea locuitorilor Chișinăului cu servicii de prevenire, testare, și tratament HIV, inclusiv de prevenire în populațiile cheie cu scopul de a stopa epidemia HIV”, a spus Codreanu. Oficialul a menționat că Programul se va focusa pe testarea și înrolarea în tratament a circa 750 persoane și oferirea serviciilor de profilaxie pentru populațiile cheie.

Ruslan Codreanu, primar general interimar al mun. Chișinău și Svetlana Plămădeală, managera de țară UNAIDS

testare rapidă la HIV și distribuire de condoame pentru lucrătoarele sexului comercial și clienților lor, și bărbaților care practică sex cu bărbați.

Chișinăul trebuie să se miște repede, nu doar pentru a atinge 90-90-90, dar de asemenea pentru a elimina discriminarea împotriva persoanelor care trăiesc cu HIV și a celor din populațiile cheie, care rămâne o barieră semnificativă”.

SVETLANA PLĂMĂDEALĂ,
managera de țară a UNAIDS
pentru Republica Moldova.

Chișinăul deja sprijină un șir de programe de prevenire HIV pentru populațiile cheie, inclusiv reducerea riscurilor și tratamentul de substituție cu metadonă pentru persoanele utilizatoare de droguri,

Chișinăul este cel de-al 7-lea oraș din regiunea Europei de Est și Asiei Centrale care a semnat Declarația de la Paris, care din 2014 a fost semnată de peste 300 orașe din lume.

Conform estimărilor guvernamentale, în Chișinău trăiesc în jur de 3200 persoane infectate cu HIV.

„Astăzi, suntem martorii rezultatelor voinței politice. Pentru noi este foarte important că Declarația de la Paris nu este doar un angajament declarativ, dar că va fi urmat de adoptarea programului municipal HIV cu scopuri și rezultate măsurabile și buget”, a afirmat Ruslan Poverga, Directorul General al Asociației „Inițiativa Pozitivă”.

Semnarea Declarației de la Paris

Afacerea de producere a firelor biodegradabile pentru palisare a lui Andrei Climenco din Tiraspol. Foto: Victor Pictor/PNUD Moldova

În total, 320 000 de persoane din toată țara beneficiază de servicii mai bune, datorită intervențiilor PNUD și a parteneriatelor cu autoritățile locale și regionale, bazate pe principiul „nu lăsăm pe nimeni în urmă”.

Toate comunitățile din Autonomia Găgăuză și cele din Taraclia au beneficiat de îmbunătățiri ale infrastructurii socio-economice, prin reconstrucții de poduri, parcuri sau apeducte.

Cooperarea cu întreprinderile private din aceste regiuni a dus la crearea a 180 de locuri noi de muncă, dar a adus și alte oportunități. De exemplu, un punct de colectare a laptelui, care deservește trei localități – Alexandru Ioan Cuza, Cișmichioi și Etulia – a fost înființat datorită colaborării dintre programul UE de Susținere a agriculturii și dezvoltării rurale (SARD) și o companie locală specializată în producția de brânzeturi. În consecință, micii producători au obținut acces la serviciile unui laborator și ale unui frigider pentru păstrarea laptelui, iar întreprinderea și-a păstrat capacitățile de producere a cașcavalurilor organice.

Din 2009, circa 200 000 de persoane de pe ambele maluri ale Nistrului au obținut acces la servicii și condiții mai bune de trai, fie că este vorba de servicii medicale, educație sau cultură.

În cadrul Programului UE „Măsuri de promovare a încrederii”, a fost deschisă o stație de pompieri și salvatori în satul Copanca din raionul Căușeni, care acoperă inclusiv 4 localități administrate de Tiraspol. Au fost create peste 1500 de locuri de muncă și au fost implementate peste 155 de inițiative care au implicat comunități, autorități locale, organizații ale societății civile și mediului de afaceri, atât din dreapta, cât și din stânga Nistrului. Tineri din familii vulnerabile au învățat să coase, mai mulți copii au participat la competiții sportive, medicii au participat la instruirii – în total, PNUD a lucrat cu peste 70 de comunități de pe ambele maluri ale Nistrului în cadrul programului aflat acum la cea de-a 5-a etapă. Bugetul total al programului „Măsuri de promovare a încrederii” este de aproximativ 33,7 milioane de euro.

Un alt proiect al PNUD, finanțat de Guvernul Elveției, – „Migrație și Dezvoltare Locală” – a creat o punte de legătură între migranți și localitățile lor de baștină. Circa 10 000 de moldoveni care muncesc peste hotare au contribuit la proiecte de dezvoltare locală. Migranții, reuniți în asociații de băștinași, au finanțat construcția sau reparația de apeducte și terenuri sportive, drumuri și școli în satele din care provin. De asemenea, au fost implementate inițiative care vor genera venituri pentru oamenii din localitățile respective, cum ar fi traseul turistic creat între satele Cioarești, Dolna și Micleușeni. Acesta include obiective precum pensiuni, școală de olărit sau muzeu de tip tabără. PNUD s-a asigurat că acest proiect va continua, împrumutând modelul său autorităților moldovene. În baza acestuia, a fost creat programul guvernamental DOR, care va implica în continuare migrații în inițiative de dezvoltare locală.

Lansarea traseului turistic Dor de Codru. Casa olarului Ceramica Triboi din Cioarești, Nisporeni. Foto: PNUD Moldova

Lansarea terenului de sport multidisciplinar de cartier din Telenești, amenajat cu suportul băștinașilor. Foto: PNUD Moldova

Stația de pompieri de la Copanca, Căușeni. Foto: PNUD Moldova

O FOSTĂ PROFESOARĂ A DAT TUTUROR O LECȚIE DE CURAJ ȘI A PUS PE ROATE O AFACERE CU MIERE

Oamenii care stârnesc admirația sunt cei care fac lucruri de care ceilalți le este frică. Sar cu parașuta, fac scufundări, călătoresc sau... își împlinesc visele.

Natalia Porhun din satul Speia, raionul Grigoriopol, a studiat pedagogia și a fost mai mulți ani profesoară, dar tot timpul a fost pasionată de albine.

Am crescut printre albine. Când eram elevă, abia așteptam să vină vara ca să îl pot ajuta pe tata la prisacă. Mai târziu, când eram studentă la pedagogie, primul lucru pe care îl făceam când veneam acasă era să văd ce mai fac albinele”.

NATALIA PORHUN, apiculatoare

Astfel, a venit un moment în care a decis să schimbe totul radical. A renunțat la confortul pe care și-l crease în școală de-a lungul anilor și a început o afacere nouă în domeniul apiculturii.

A fost ajutată de experiența părinților și a bunelor – în familia ei meseria era transmisă din generație în generație – dar și de Programul UE „Măsuri de promovare a încrederii”, implementat de PNUD. A obținut un grant datorită unei idei inovative.

Până atunci, în raionul Grigoriopol din stânga Nistrului și în satele învecinate din dreapta râului, toți apicultorii recoltau mierea manual printr-un proces anevoios și de durată. Fosta profesoară a dat o lecție de ingeniozitate concurenților, i-a transformat pe toți în clienți și le-a câștigat admirația. Cu banii primiți de la Uniunea Europeană, a cumpărat o centrifugă electrică, o camionetă și un generator. Toate au fost asamblate într-o unitate mobilă de stoarcere automatizată a mierii.

Acum, Natalia Porhun recoltează mierea din propria prisacă, după care își mută mini-atelierul acolo unde este nevoie de el.

Afacerea familiei Porhun

„Asta îmi permite să prestez servicii și altor apicultori, inclusiv de pe malul drept al Nistrului”, spune antreprenoarea.

Invenția Nataliei Porhun înlesnește și munca celor care practică apicultura pastorală, adică mută stupii dintr-un loc în altul pe măsură ce diferite specii de plante înfloresc. Camioneta vine acolo unde se află prisaca, fagurii sunt puși în centrifugă și mierea curge direct în recipientul în care este ambalată.

Afacerea are trei angajați, care vara n-au timp de odihnă, pentru că solicitările se țin lanț. Cu ajutorul acestui utilaj, poate fi stoarsă până la o tonă de miere pe zi. Banii pe care Natalia îi câștigă, îi reinvestește în prisacă. Astfel, datorită grantului european, ea și-a mărit considerabil gospodăria de albine. Prisaca produce numeroase feluri de miere – de hrișcă, salcâm, coriandru etc. – dar și polen, lăptișor de matcă și alte produse apicole care sunt la mare căutare. Prin intermediari, anumite produse ajung și în magazinele din SUA, Italia și Germania.

Centrifuga mobilă a Nataliei Porhun din satul Speia, stânga Nistrului

Natalia Porhun este una din cei peste 70 de tineri de pe ambele maluri ale râului Nistru care au obținut granturi europene pentru a-și crea sau dezvolta o afacere și mentorat în gestionarea eficientă a businessului în cadrul Programului UE „Măsuri de promovare a încrederii”, implementat de PNUD.

MOLDOVA ELECTRO MARATON: 9.000 DE KILOMETRI PARCURȘI ELECTRIC

Organizatorii expediției și-au dorit să reflecte în coloana de automobile participante întreg spectrul actual de automobile electrice disponibile pe piața din R. Moldova. Foto: piataauto.md

Prima expediție de automobile electrice a avut loc în perioada 3-7 iulie. Nouă automobile de diferite mărci și modele, dar cu propulsie 100% electrică, au parcurs o distanță totală de cca 1.000 km fiecare.

Scopul maratonului a fost de a promova mobilitatea prietenoasă mediului, de a demonstra capacitatea automobilelor electrice și de a prezenta realizările din sectorul transportului electric în R. Moldova. Parte a expediției a fost și automobilul electric al Proiectului „Orașe Verzi Durabile”, finanțat de Facilitatea Globală de Mediu (GEF) și implementat de PNUD Moldova, în parteneriat cu Primăria mun. Chișinău.

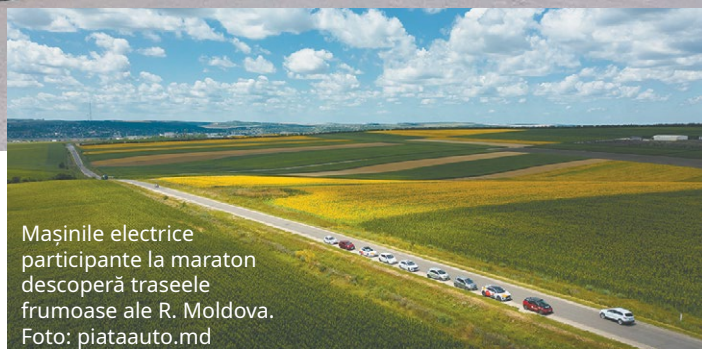
„Cererea de automobile electrice este în continuă creștere, fapt ce solicită dezvoltarea infrastructurii. În cadrul parteneriatului inițiat de PNUD cu Guvernul R. Moldova, Primăria Chișinău și alți parteneri strategici, ne propunem să sporim eficiența sistemului de transport și să creștem numărul automobilelor cu emisii reduse de poluanți”, a declarat Dima Al-Khatib, reprezentantă rezidentă a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

Traseul maratonului a acoperit orașele Chișinău, Orhei, Șoldănești, Florești, Bălți, Călărași, Lăpușna, Hâncești, Cimișlia, Comrat, Căușeni și Anenii-Noi.

Automobilele electrice au fost încărcate pe parcursul expediției la primele prize publice pentru încărcarea automobilelor, care au fost între timp instalate pe mai multe trasee naționale ale Moldovei. Alte 20 stații de încărcare vor fi instalate până la sfârșitul anului grație parteneriatului dintre PNUD și Ministerul Economiei și Infrastructurii.

„Este prima mea mașină și am optat să fie electrică. Economie, rapiditate, inovație, ecologie - acestea sunt argumentele ce m-au convins să aleg o mașină

Mașinile electrice participante la maraton descoperă traseele frumoase ale R. Moldova. Foto: piataauto.md

CIFRE CAPTIVANTE:

Numărul automobilelor electrice înmatriculate în Moldova a crescut de circa 4 ori în ultimele 12 luni - de la 54 la peste 200.

20 de stații de încărcare a automobilelor electrice sunt în prezent pe teritoriul R. Moldova, majoritatea fiind instalate în Chișinău. Dintre acestea, 12 sunt stații publice de încărcare.

20 de stații publice de încărcare vor fi instalate pe teritoriul R. Moldova până la finele acestui an de PNUD Moldova.

electrică. Îmi plac experiențele noi, de asta am hotărât să particip la maraton”, spune Adelina Iucal, participantă la maraton.

Moldova Electro Maraton este organizat de PiataAuto.md, în parteneriat cu Proiectul PNUD-GEF „Orașe Verzi Durabile”, Kaufland, Orange Moldova, Mastercard, EWA Motors, cu suportul Renault, BMW, Jaguar, Nissan.

Mașina electrică a Proiectului PNUD-GEF „Orașe Verzi Durabile”
Foto: piataauto.md

SUNTEM RESPONSABILIL PENTRU AERUL PE CARE ÎL RESPIRĂM

Poluarea aerului nu este mereu vizibilă, dar efectele sale sunt răvășitoare. Potrivit Organizației Mondiale a Sănătății, aproximativ 91% dintre locuitorii planetei respiră aer poluat, fapt ce provoacă 7 milioane de decese pe an.

„Aproximativ 9 din 10 persoane din lume respiră aer poluat, or acest fenomen este o urgență de sănătate publică globală și necesită acțiunea noastră imediată. În fiecare an, 7 milioane de decese se datorează expunerii la aerul poluat, ce cauzează accidente vasculare cerebrale, boli de inimă, cancer pulmonar, boli respiratorii cronice și acute, inclusiv astm. Copiii, femeile și persoanele care lucrează în aer liber sunt cele mai afectate. Pentru a ne proteja sănătatea, e nevoie să învingem poluarea aerului împreună”, afirmă Stela Gheorghită, coordonatoare programe urgente de sănătate publică de la Biroul Organizației Mondiale a Sănătății din Republica Moldova.

În prezent, calitatea aerului este monitorizată de Laboratorul pentru Calitatea Aerului Atmosferic care are în rețeaua sa 8 posturi staționare de monitorizare (6 în Chișinău și 2 în Bălți). Datele privind nivelul de poluare al aerului sunt prelevate de trei ori pe zi, în baza acestora fiind elaborate rapoarte zilnice și lunare.

Poluanții cu efect negativ asupra sănătății publice sunt dioxidul de azot și de sulf, ozon și pulbere în suspensie (de 10 și 2,5 micrometri în diametru). Pulberile în suspensie pătrund prin căile respiratorii în plămâni și ulterior în sistemul sanguin, cauzând probleme cardiovasculare și respiratorii. În baza recomandărilor OMS, pentru monitorizarea acestor particule, Agenția Națională pentru Sănătate Publică dispune de un gazoanalizator ce măsoară concentrația de pulbere în suspensie în aerul atmosferic și în aerul din încăperi, precum și un gazocromatograf, destinat pentru determinarea solvenților organici în aerul atmosferic și în aerul zonei de muncă.

O altă inițiativă este instalarea senzorilor de măsurare a calității aerului pe străzile principale din 5 sectoare ale orașului Chișinău. Echipamentul monitorizează non-stop nivelul de poluare a aerului, datele fiind furnizate în timp real pe un portal web.

Echipamentul inteligent a fost instalat de Orange Moldova, în cadrul unui program de granturi lansat de Proiectul „Orașe Verzi Durabile pentru Moldova”, implementat de PNUD și finanțat de Facilitatea Globală de Mediu.

Cea de-a patra ediție a Festivalului Mediului la Chișinău a fost dedicată calității aerului și reducerii poluării acestuia și s-a desfășurat pe 7 iunie.

„Senzorii monitorizează mai mulți indicatori de poluare a aerului conform standardului ISO 37120:2018, Orașe și comunități durabile – Indicatori pentru serviciile urbane și calitatea vieții. Senzorii vor fi conectați la rețeaua de internet, astfel datele culese fiind transmise în timp real către un ecran interactiv. Informațiile despre nivelul de poluare și despre evoluția acestuia în timp sunt actualizate în fiecare minut”, spune Andrei Preașca, Director Vânzări Corporative și Servicii Post Vânzări, Orange Moldova.

Echipamentul va măsura următorii parametri: ozon (O₃), dioxid de azot (NO₂), dioxid de sulf (SO₂), monoxid de carbon (CO), pulberi în suspensie (conform cerințelor UE de calculare a indexului de calitate a aerului), nivelul

de zgomot, temperatura, presiunea și umiditatea aerului. Pulberii în suspensie (PM₁₀ și PM_{2.5}) sunt particule fine generate de industrie, trafic și încălzirea locuințelor.

Locațiile au fost selectate în parteneriat cu Serviciul Hidrometeorologic de Stat. Aceasta este prima rețea de măsurare și vizualizare, în timp real, a calității aerului din Chișinău.

„Aerul poluat este un factor determinant în generarea multiplelor afecțiuni respiratorii și cardiovasculare. Totodată, multipli poluanți din aer cauzează încălzirea globală, de exemplu, carbonul produs de motoarele diesel, din arderea deschisă a deșeurilor etc. Este important să cunoaștem nivelul de poluanți în aer, pentru a putea dezvolta programe de prevenire a poluării aerului și pentru a lansa acțiuni de diminuare a poluării aerului. Accesibilitatea datelor în timp real va fi utilă și oamenilor care vor putea evita anumite zone sau intervale orare cu nivel sporit de poluare”.

INGA PODOROGHIN,
specialistă de programe la PNUD Moldova

Sectoarele care generează cea mai mare poluare a aerului în țară sunt: energetic, transport, rezidențial, adică gospodăriile casnice. Eforturile trebuie să fie îndreptate către diminuarea surselor de poluare și înlocuirea acestora cu tehnologii prietenoase mediului, au accentuat persoanele citate.

30 DE KILOMETRI AI PĂCII ȘI AI DREPTURILOR COPILULUI

Ion Lazarencu Tiron sosește în Molovata, Dubăsari după ce a înotat 8 ore și 47 de minute de-a lungul râului Nistru

Ion Lazarencu Tiron este însoțit de angajații Serviciului Protecției Civile și Situații Excepționale

Corul La La Play, 130 de copii îl salută pe înotătorul în ape deschise, Ion Lazarencu Tiron

Cu ocazia celei de-a 30-a aniversări a Convenției privind Drepturile Copilului, satul Molovata din raionul Dubăsari a găzduit o activitate unică. Ion Lazarencu-Tiron, înotătorul în ape deschise din Republica Moldova, care a reușit să înoate toate cele șapte canale, din Provocarea Oceans Seven, a înotat 30 de km de-a lungul râului Nistru pentru promovarea păcii și drepturilor copiilor.

Itinerarul a început la orele șase dimineața, lângă satul Jora de Mijloc și a durat peste opt ore. Securitatea înotătorului a fost asigurată de Serviciul Protecției Civile și Situații Excepționale. Lazarencu a ajuns în satul Molovata în jurul orei 14:30, fiind întâmpinat de peste 100 de copii care îl aplaudau pentru performanța sa și care au interpretat piesa „Imagine” de John Lennon.

„Pentru continuitatea noastră trebuie să înțelegem că avem nevoie de pace”, a precizat Ion Lazarencu-Tiron. La întrebarea dacă va abandona vreodată

înotul în ape deschise, Ion Lazarencu a declarat: „Voi continua să înot toată viața. Pacea începe cu noi.”

„Noi putem opri intoleranța și ura, astfel ca toți copiii să se simtă în siguranță – acasă, la școală și în comunitate. Nu există o cale mai bună de a construi viitorul decât prin intermediul copiilor, deoarece ei sunt liderii și decidenții zilei de mâine”, a afirmat Desiree Jongsma, Reprezentantul de Țară al UNICEF.

„Crearea unui mediu prietenos copilului pentru buna lui dezvoltare, a unui mediu fără violență, abuz și neglijență este obligația fiecărui adult. Le putem

asigura copiilor condițiile și ambianța necesară doar prin implicarea noastră, a adulților. Evenimentul de astăzi, fapta frumoasă a domnului Ion Lazarencu-Tiron, este un îndemn la promovarea păcii, toleranței, incluziunii”, a declarat Maia Bănărescu, Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului din Republica Moldova.

Copii din Corul La La Play flutură către Ion Lazarencu Tiron felicitându-l pentru realizare

Ion Lazarencu Tiron înoată 30 de km de-a lungul râului Nistru cu ocazia celei de-a 30-a aniversări a Convenției pentru Drepturile Copilului

UN NOU PROIECT LANSAT ÎN MOLDOVA VA SPORI ACTIVISMUL CIVIC ÎN RÂNDUL TINERILOR

Eveniment public de lansare a proiectului

Asamblarea unui puzzle

Dezvoltarea personală, orientarea vocațională, prevenirea violenței în școli, siguranța online, ecologia sunt doar câteva din inițiativele comunitare ale tinerilor din 23 de raioane ale țării, care au fost prezentate în cadrul unui eveniment public de lansare a proiectului „Consolidarea participării și implicării civice în rândul tinerilor din Moldova”, finanțat de Guvernul Elveției și implementat de Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA).

Inițiativele locale au fost dezvoltate de către tineri cu suportul Centrelor de tineret și al specialiștilor în educație, în vara anului curent și urmează să fie realizate în comunități până la sfârșitul acestui an.

„Ne-am gândit să creăm în cinci sate consilii de tineret, pentru ca aceștia să se implice activ la luarea deciziilor. Sunt 2-3 grupuri de tineri, care sunt activi și încearcă să schimbe lucrurile”, a spus Dorina Chislova, tânără din Ocnița.

Ion Calalb, managerul Centrului de tineret Leova, a menționat: „Scopul proiectului nostru e de a informa tinerii despre practicile de utilizare în siguranță a Internetului, să informăm 500 de tineri, cu vârsta cuprinsă între 12 -16 ani din șase localități din raionul Leova.”

Proiectul „Consolidarea participării și implicării civice în rândul tinerilor din Moldova”, finanțat de Guvernul Elveției, este parte a Fondului Comun privind dezvoltarea Centrelor de tineret și consolidarea participării și implicării civice a tinerilor din Republica

Puzzle cu elemente cheie în dezvoltarea tinerilor

Moldova pentru 2017-2022. Fondul Comun, în valoare de circa 1,5 milioane USD, a fost creat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC) și Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA) în 2017. În anul 2018, Guvernul Elveției s-a alăturat Fondului Comun cu o contribuție financiară adițională de 1 milion USD.

„Ne propunem să contribuim la construirea unei societăți incluzive, pașnice și democratice, cu cetățeni implicați. Și primul pas în acest proces este investiția în tineri.”

RITA COLUMBIA,
Reprezentanta UNFPA în Moldova

Stefan Butscher, Directorul adjunct al Biroului de Cooperare al Elveției, a menționat că noul proiect face parte din domeniul Guvernare Locală în vederea consolidării relațiilor cetățean-stat.

„Totuși, pentru ca acest lucru să se realizeze, trebuie consolidat potențialul lucrătorilor de tineret și al autorităților publice locale de a facilita implicarea tinerilor”, a precizat Stefan Butscher.

Evenimentul public a culminat cu asamblarea unui puzzle enorm ce a reprezentat elementele cheie în dezvoltarea tinerilor, cum ar fi participare, voluntariat, drepturi, șanse egale, comportament sănătos, mobilizare, decizii. Puzzle-ul a fost asamblat de tineri, autorități, specialiști și parteneri de dezvoltare pentru a promova spiritul de echipă și importanța unirii eforturilor pentru atingerea scopului comun.

NAȚIUNILE
UNITE
MOLDOVA

 **BIECTIVELE
DE DEZVOLTARE
DURABILĂ**

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

IOM UN
MIGRATION

UNAIDS

citește online

<http://revista.un.md>

UNITED NATIONS
HUMAN RIGHTS
OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER

unicef

World Health
Organization
REGIONAL OFFICE FOR
Europe